

Svet mrtvih

Bez srca, bez duha, to je svet mrtvih.

Mladosti, krila mi daj

da iznad mrtvog sveta uzletim

u obmana i snova raj...

Adam Mickjevič

Pokušavam da napišem tekst koji bi bio ključ za razumevanje mojih drugih tekstova.

Dok sam studirao književnost u Novom Sadu, posmatrao sam druge studente u čitaonici biblioteke Matice srpske, koji su sedeli i čitali tekstove. Ti tekstovi su obično govorili o drugim tekstovima. Od onog što su pročitali, zapisivali su izvode u notese i rokovnike – pisali su tekstove o tekstovima koje su pročitali, a koji su takođe govorili o trećim tekstovima pozivajući se na četvrte, u fusnotama.

Zatim su o tome na ispitu pisali tekst.

Onaj ko pliva ne obazirući se na struje mora biti spreman na nesporazum.

Ne smatram da je utirati nove puteve dobro samo po sebi. Ono što je danas alternativa, sutra će biti norma. Ko utire nove puteve, ne čini to da bi nas oslobodio. On samo radi na tome da represija poprimi drugi oblik.

Radi se o tome da se putevi unište, kao da ih nikada nije ni bilo.

Onaj koji plovi mimo struje, nema ciljeva. On ne želi da ga ljudi prate, njegov čin je prosto praktikovanje slobode.

U tome leži skriveni smisao nadrealističkih tekstova. Taj smisao su prevideli svi oni koji tvrde da ti tekstovi nemaju umetničku vrednost: automatsko pisanje u stvari predstavlja praktikovanje slobode.

Naravno, to je samo iluzija, kao i sve ostalo. Ali prelepa iluzija.

Mi hoćemo da vratimo slobodu u književnost.

Ljudi se danas mršte kad čuju tu reč. Neoliberalizam je kompromitovao ovaj pojam, kao što je kompromitovao ideju demokratije.

Seća li se još uvek neko toga da sloboda znači da radiš šta želiš?

Biti „slobodan“ danas, znači bojati se da ne izgubiš posao, glasati između dve korumpirane partije koje nude praktično isti program, i birati između dve lažne marke farmerki u kineskoj prodavnici.

Ako Evropa zaista nema alternativu, kako tvrde političari sa prividne levice i prividne desnice, zašto onda uopšte izlazimo na birališta?

Ima li slobode ako nema alternative? Da li je to što nam predstavljaju kao ekonomsku nužnost zaista nužno? I ne vodi li nas ta „nužnost“ u društvenu i ekološku katastrofu? Hoće li iz ekonomske nužnosti profitirati samo ekonomija, dok će sve ostalo propasti?

Nacionalistička platforma je samo prividna opozicija globalizaciji. U stvarnosti, nacionalizam i globalizacija mogu se savršeno dobro slagati, kao što nacional-socijalisti u Nemačkoj nisu imali nikakvih problema da usaglase svoje interese sa interesom krupnog kapitala. U današnje vreme, ovo pokazuju povremene pobede nekih od „ekstremnih“ partija u razvijenim zemljama. Pokazalo se da nema bitnije razlike u politici partija „centra“, „levice“ i „ekstremne desnice“.

Zapravo, nacionalizam može predstavljati sjajan alibi globalizaciji. On može pribaviti dobru priču koja će pokriti golotinju neoliberalizma,

a da pritom ne dovede ni do kakvih istinskih promena. „Kustendorf“ Emira Kusturice dobar je primer kako se antiglobalisti u praksi mogu ponašati kao globalisti, ali ih njihov politički angažman spasava od kritika. Ako ćemo drugi primer, uzmimo Guču, nacionalistički festival trube i „autentičnog“ srpskog duha, koji se u potpunosti vlada prema kapitalističkim zakonima.

Živimo u vreme potrošenih rešenja. Postmoderna je proglasila smrt ideologije i smrt velikih naracija. Ali šta je priča o smrti naracije ako ne metanaracija, odnosno naracija na kvadrat?

Izbegavajući ideologije, mi se, kao muva u paučini, samo uplićemo još dublje u njih. Mi smo ih samo napravili nevidljivima, i sad živimo kao marionete koje ne mogu da vide konce koji ih pokreću.

Grobari sahranjuju svoje grobare. Zatim ustaju iz mrtvih i sahranjuju one koji su pre toga sahranili njih. Avet komunizma nastala je da bi sahranila avet liberalizma. Avet fašizma da bi sahranila avet komunizma i liberalizma. Avet liberalizma da bi sahranila avet komunizma i fašizma. A sada, otkako je neoliberalni poredak doveden u pitanje, aveti komunizma i fašizma ponovo dižu glave.

Život većine ljudi podseća na život mrtvih. Oni prolaze kroz život nesvesni sebe i svojih pravih potreba, kao da nikada nisu ni živeli.

Udruženi mediji i kapital rade na tome da svet oko nas pretvore u virtuelni Diznilend. Svi neprikladni i „negativni“ sadržaji polako se izbacuju iz javnog diskursa. Pedagozi rade na tome da „očiste“ bajke od svih sadržaja koji asociraju na nasilje. Celokupno stanovništvo biće u stanju permanentnog detinjstva, sa svim što ide uz to: večita nezrelost, intelektualna nedoraslost, zavisnost od autoriteta.

Kapitalistički poredak nastoji da pretvori čoveka u ekonomsku

jedinicu, nalik na ljudsku bateriju u *Matriksu* (loše shvaćen film koji mrzovoljni elitistički kritičari nisu hteli da pogledaju kako treba). Ovoj ekonomskoj jedinici jedina svrha u životu biće da služi kapitalističkoj ekonomiji. Svih 24 sata dnevno biće posvećeni služenju tržištu: vreme rada, kada proizvodi vrednost, i vreme odmora i sna, kada troši vrednost. Sve njene potrebe biće podmirene preko tržišta, uključujući i „duhovne“: izabrane tako da ga ne uznemire i ne poremete njegov dobar san.

Drugim rečima, kapitalistički poredak će nas, za našu vernu službu, sve više snabdevati surogatima: lošim holivudskim filmovima, genetski modifikovanim povrćem, lažnim brendovima u prodavnicama, partijama sa prividnim ideologijama.

I mi sami postaćemo surogati: prividne ličnosti, bez kontakta sa svojim istinskim potrebama, anestetizirane 24 sata dnevno banalnim informatičkim sadržajima, bez prekida na stimulansima i lekovima, sa sve više kibernetičkih dodataka u telu.

Vratiti slobodu u književnost ne znači vratiti je kao temu, odnosno ponovo uspostaviti diskurs, ili bolje rečeno, brbljanje o slobodi.

Danas ima suviše diskursa, i nijedan zapravo ne pogađa svoj cilj, zato što se na kraju svede samo na to: „govor o“. Ali zato obezbeđuje prisustvo u medijima onoga koji taj diskurs vodi. Tako da se može reći da na kraju ipak pogađa svoj cilj.

Sam umetnički čin može predstavljati praktikovanje slobode, kako su pokazali nadrealisti.

Ljudsko iskustvo predstavlja jedinstvo „pozitivnih“ i „negativnih“ sadržaja. Uklanjanje jednog dela iskustva, ma kako on bio mračan i uznemirujući, iz javnog diskursa, neće ukloniti i samo iskustvo. Samo će ga premestiti u podrum. A čudovišta iz podruma su najstrašnija, to svako dete zna. Zato što je to njihova prirodna sredina.

U ime slobode moramo insistirati na celokupnosti umetničkog iskustva, bez ikakve cenzure sadržaja, ili bilo koje druge vrste. Zapravo, prema zakonima dijalektike, misleći na budućnost i da bi naše namere ostale transparentne, moramo insistirati upravo na negativnim aspektima ovog iskustva. U suprotnom će naša namera ostati polovično shvaćena.

Mada će se to, po svoj prilici, svakako desiti.

Imam utisak da sam prekinuo svoj program upravo u trenutku kada sam počeo da ga iznosim. Osim što me mrzi dalje da pišem, postoji još jedan razlog za to: što je on u glavnim crtama već iznet u tekstovima druge dvojice mojih kompanjona.

Zašto bih se ponavljao?

Zbogom.